

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЗНАЧУЩИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Шварацька О. В., Ковтуненко Р. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Концепція навчання протягом життя (lifelong learning) є одним з ключових компонентів освітньої стратегії UNESCO на 2014-2021 рр. Постійне підвищення професійного рівня, вдосконалення кваліфікаційних компетенцій та навичок, оновлення знань є надзвичайно важливим як в медичній сфері, так і в сфері освіти. Швидкий розвиток медичної та педагогічної науки, створення та впровадження новітніх технологій, зміна наукових парадигм в названих сферах створює нові виклики для викладача вищого медичного навчального закладу (ВМНЗ). На разі інтернаціоналізація усіх сфер суспільного функціонування вимагає від професорсько-викладацького складу ВМНЗ інтеграції у міжнародний науковий та освітній простір. Синхронізація з глобальними тенденціями освітніх та наукових процесів є одним з ключових факторів якості організації навчання вітчизняних студентів та студентів міжнародного факультету.

Співробітники кафедри педіатрії 3 та неонатології ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» реалізують принципи навчання протягом життя та інтернаціоналізації професійної діяльності шляхом участі в європейських освітніх та наукових заходах. Міжнародний обмін досвідом відбувався на медичних семінарах в Зальцбурзі (Австрія), що проводяться щорічно під керівництвом Open Medical Institute та присвячені різним галузям медицини. Семінари мають практичну спрямованість. В рамках семінарів лікарі з різних країн Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки доповідають нетипові клінічні випадки з власної практики, обговорюють їх з колегами та діляться досвідом. Також програмою заходів передбачений лекційний курс від лекторів провідних університетів США, присвячений новітнім підходам до вирішення найбільш значущих медичних проблем сучасності, новим методам діагностики та терапії, актуальним рекомендаціям профільних медичних асоціацій Європи та США. Першим співробітником кафедри, який у 2002 році відвідав зальцбурзький семінар з неонатології, був професор Ю. К. Больбот; асистент кафедри, к. мед. н. О. В. Шварацька в 2013 році відвідала семінар «Дитяча гастроентерологія», а в 2017 році - семінар з дитячих інфекційних хвороб. Останній надав можливість поглиблення знань в області тропічних інфекційних та паразитарних захворювань, які є надзвичайно актуальними для студентів міжнародного факультету, які планують свою подальшу професійну діяльність в країнах Азії та Африки. Лекційні матеріали семінару, що містять міжнародні рекомендації з діагностики та терапії гастроентерологічних та інфекційних захворювань, нові дані щодо патогенезу патологічних процесів, інноваційні підходи до ведення пацієнтів, на разі використовуються в навчальній роботі кафедри при роботі зі студентами усіх факультетів в рамках вивчення змістових модулів «Захворювання органів травлення», «Диспансерний нагляд здорових та хворих дітей в умовах поліклініки» та інших. Також в січні 2017 року О. В. Шварацька брала участь в роботі 15-ї Зимової школи з Імунології від Європейської Академії Алергії та Клінічної Імунології (ЕААСІ), яка відбувалась в Сьера-Неваді (Іспанія). Окрім наукових доповідей, в програму зимових шкіл від ЕААСІ традиційно включаються лекції з найбільш актуальних імунологічних, мікробіологічних та алергологічних питань від провідних європейських вчених. Учасники школи мали можливість презентувати свої дослідження на міжнародному рівні та обговорити їх з колегами, ознайомитись з результатами роботи науково-дослідницьких установ інших країн, створити основу для нових дослідницьких колаборацій, тощо. Надбання зимової школи використовуються при плануванні науково-дослідницької роботи кафедри.

Таким чином, академічна мобільність викладачів ВМНЗ дозволяє забезпечити оптимальний трансфер сучасної інформації в медичній галузі від провідних міжнародних освітніх установ до студентів, що навчаються в українських ВМНЗ, і таким чином сприяє підвищенню стандартів медичної освіти в Україні.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шерстюк С.О., Наконечна С.А., Зубова Є.О.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

До підготовки докторів філософії у галузі «Охорона здоров'я» слід підходити з теоретичної та практичної точки зору. Насамперед слід розробляти документи, із яких потім формуються методичні плани та програми для підготовки фахівців. Навчальна програма нормативної дисципліни є складовою державного стандарту освіти та визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь аспірантів. Компонентами навчальної програми є пояснювальна записка, тематичний виклад змісту навчальної дисципліни і список літературних джерел, якими слід користуватись при вивченні даної дисципліни. У пояснювальній записці навчальної програми визначено призначення предмета, його місце в системі підготовки спеціаліста та мету навчального предмета. У ній також визначено послідовність вивчення навчального матеріалу, форми і методи навчання: лекції, семінари, практичні та лабораторні заняття, контрольні роботи.

Відповідно до сучасних вимог у навчальній програмі повинні бути висвітлені такі аспекти: формулювання призначення навчального предмета в системі підготовки спеціаліста; визначення освітньої, виховної й розвивальної мети, які потрібно реалізовувати в процесі навчання; визначення складу й структури предмета; послідовність вивчення навчальних тем на основі встановлених зв'язків; визначення вимог до знань і вмінь з кожної теми та рівня їх сформованості; планування практичних занять з урахуванням їх головної дидактичної мети - формування професійних і наукових навичок. Розробляючи зміст практичних занять, слід орієнтуватися на те, що в сукупності вони повинні забезпечити формування вмінь і навичок, передбачених навчальною програмою; відбір змісту навчального матеріалу з кожної навчальної теми, з огляду на дидактичні принципи науковості й доступності навчального матеріалу, системності й послідовності навчання, зв'язку навчання з професійною діяльністю тощо.

Визначення обсягу та змісту самостійної роботи аспірантів досягається збільшенням кількості самостійних аудиторних та позааудиторних занять, формуванням навичок та вмінь самостійної роботи, підсиленням професійної

спрямованості завдань. У справі встановлення міжпредметних зв'язків і на їх основі досягнення інтеграції та координації змісту окремих навчальних предметів доцільно скористатися структурно-логічною схемою предмета та обрати методику реалізації інтеграційних зв'язків у навчальному процесі. У програмі повинні бути відображені рекомендації з організації навчального процесу, визначені та розроблені форми і методи контролю успішності навчання. Оформлювати навчальну програму слід відповідно до дидактичних нормативів.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на **третьому рівні вищої освіти** на основі ступеня магістра, який відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Тому при підготовці навчальних програм нормативних дисциплін дотримуються таких вимог: високий науковий рівень з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу; виховний потенціал; генералізація навчального матеріалу на основі фундаментальних положень сучасної науки; групування його довкола провідних ідей і наукових теорій; розвантаження програм від надто ускладненого і другорядного матеріалу; реалізація ідеї взаємозв'язку науки, практики і виробництва.

Зміст освіти, що визначається навчальними програмами, конкретизується в підручниках, навчальних посібниках та методичних вказівках, які розроблюються на кафедрах вищих навчальних закладів для підготовки фахівців.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКЦІЙ З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ

проф. Яковенко Л.М., доц. Чехова І.Л.

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії дитячого віку

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. Методологія процесу навчання та оцінювання знань студентів в умовах ЄКТС полягає у його переорієнтації з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно - орієнтовану форму та на самоосвіту студента. Лекція є основною формою навчальних занять, яка призначена для засвоєння теоретичного матеріалу, тому в сучасних умовах виникає необхідність насичення її новітніми науковими досягненнями.

Матеріали та методи досліджень. Для оцінки викладання та ступеню засвоєння лекційного матеріалу, після закінчення циклу та складання ПМК, проведено аналіз 53 анкет студентів 4 курсу стоматологічного факультету, розроблених кафедрою хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії дитячого віку. Студентам було запропоновано дати відповідь на 6 питань щодо оцінки лекцій (добре, задовільно, незадовільно), форми викладання матеріалу (традиційна, відеоматеріал, тези та інші), часу тривалості лекцій, вказати чому матеріал лекції погано засвоюється та надати свої пропозиції щодо покращення подачі та матеріалу.

Результати. Статистична обробка анонімних анкет дозволила отримати наступні результати. Більшість студентів –50 (94%) оцінила цикл лекцій на добре. Оптимальною подачею матеріалу 28 (53%) студентів вважають насиченість відеоматеріалом, 15 (28%) надають перевагу традиційній формі. При викладанні матеріалу 31 (77%) студенти бажають почути більше інформації стосовно етіології, діагностики, диференційної діагностики та лікування захворювань щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД) у дітей. 43 (81%) студенти наголосили на тривалості лекції протягом 90 хв., 8 (15%) - протягом 60 хв. Причиною поганого засвоєння матеріалу лекції 22 (41%) студенти назвали швидкий темп викладання та великий обсяг матеріалу, 6 (11%) вважають такою своєю неуважністю. Для покращення подачі лекції 30 (57%) студентів пропонують демонструвати більше відеоматеріалу, а саме, методик проведення анестезій та виконання оперативних втручань 5 (8%) - зробити більшу кількість лекцій та зменшити обсяг матеріалу, 20 (38%) студентів в викладанні лекцій влаштовує все.

Висновки. В умовах навчання за кредитно-трансферною системою, згідно результатів анкетування студентів, вважаємо за необхідне насичення лекцій відеоматеріалами, які демонструють більше нових методик діагностики, диференційної діагностики та лікування захворювань ЩЛД у дітей та обов'язковий контроль засвоєння лекційного матеріалу шляхом відповідей на 4-5 стандартизованих питань.

НАВЧАЛЬНІ ПРИЙОМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ НЕВІДКЛАДНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СТУДЕНТАМИ-СТОМАТОЛОГАМИ

д.м.н., проф. Яременко О.Б., к.м.н., доц. Добрянський Д.В.,

д.м.н., проф. Дудка П.Ф., к.м.н., доц. Ільницький Р.І., к.м.н. Тарченко І.П.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ

Вступ. Вивчення навчальної дисципліни «Екстрена і невідкладна медична допомога» передбачає ознайомлення студентів з основними принципами надання невідкладної медичної допомоги на місці події та навчання професійно орієнтованим навичкам і вмінням. Недостатній рівень підготовки та низька мотивація студентів - стоматологів до вивчення непрофільної для них дисципліни вимагає від викладача застосування інтерактивних методів навчання на основі компетентнісного підходу, перш за все орієнтованих на підвищення мотивації та стимулювання до самостійної роботи. Тому викладання навчальної дисципліни «Екстрена і невідкладна медична допомога» має включати велику кількість різноманітних навчальних прийомів, які сприяють ефективнішому засвоєнню студентами нових знань.

Мета. Описати навчальні прийоми формування у студентів зацікавленості до вивчення дисципліни ЕНМД та забезпечення ефективної самостійної пізнавальної діяльності студентів.

Матеріали і методи. Методика викладання навчальної дисципліни ЕНМД полягає в практичній реалізації залучення в навчальний процес інтерактивних методів навчання, які стимулюють студентів до активної самостійної роботи.